

کتابخانه امام رضا علیه السلام

آثار انتشار یافته آسمان قدس رضوی
(۱۳۴۸ - ۱۳۹۰)

به کوشش

رمضانعلی ایزانلو - علیجان سکندری

ایزائلو، رمضانعلی، ۱۳۵۸ -
کتابشناخت امام رضا علیه السلام: آثار انتشار یافته آستان قدس رضوی (۱۳۴۸ - ۱۳۹۰). / به کوشش
رمضانعلی ایزائلو، علی جان سکندری. - مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۹۱.

۱۸۰ص.

ISBN 978-964-971-599-5

فیفا

۱. علی بن موسی علیه السلام، امام هشتم، ۱۵۳؟ - ۲۰۳ ق. - کتابشناسی. الف. سکندری، علی جان،

۱۳۴۱ - .ب. بنیاد پژوهشهای اسلامی ج. عنوان.

۰۱۶/۲۹۷۹۵۷

Z ۸۵۴۶/۹ / الف ۹ / کی ۲۱۱۶۱

۳۰۸۵-۷۲

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی
ایران

کتابشناخت امام رضا علیه السلام

آثار انتشار یافته آستان قدس رضوی (۱۳۴۸ - ۱۳۹۰)

به کوشش رمضانعلی ایزائلو، علی جان سکندری

چاپ اول: ۱۳۹۲ / ۳۰۰۰ نسخه، رقمی / قیمت ۷۵۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: صندوق پستی ۳۶۶-۹۱۷۲۵

مراکز توزیع:

تلفن و دورنگار واحد فروش بنیاد پژوهشهای اسلامی: ۲۲۳۰۸۰۳

فروشگاه‌های کتاب بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: ۲۲۳۳۹۲۳، قم: ۷۷۳۳۰۲۹

www.islamic-rf.ir

info@islamic-rf.ir

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار	۵ - ۱۰
بخش اول: کتاب‌های فارسی	
فصل اول: بزرگسال	
فصل دوم: کودک و نوجوان	۱۱ - ۱۰۲
بخش دوم: سایر زبان‌ها	۱۰۳ - ۱۲۳
کتاب‌های برگزیده	۱۲۳ - ۱۶۲
نمایه عناوین	۱۶۳
نمایه پدیدآورندگان	۱۶۵ - ۱۷۱
نمایه ناشران	۱۷۳ - ۱۷۶
آمار و نمودار	۱۷۷
	۱۷۹ - ۱۸۰

پیشگفتار

وجود و حضور تأثیرگذار و پربرکت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام در زمان حیاتشان و تشویق و ترغیب مسلمانان به علم و دانش، توجه دادن به عقلانیت و شرکت کردن در مناظرات و پاسخ گفتن به شبهات مطرح شده به وسیله جریان‌های فکری منحرف به‌ویژه در خراسان از یک سو، سبب شکوفایی علوم مختلف گردید و از سوی دیگر، روح بلند و مضجع شریف این امام در خراسان این زمینه را فراهم نمود تا به‌ویژه پس از استقرار نظام جمهوری اسلامی به رهبری امام خمینی رهبر و مدیریت موفق اسلامی تولید عظیمی آستان قدس، فضاهای اماکن حرم مطهر به دانشگاه بزرگ منوی و علمی تبدیل گردد؛ در واقع همانطور که در عصر آن امام همام، بزرگ‌ترین کتابخانه‌ها و مؤسسات آموزشی، پژوهشی و تبلیغی در بلاد اسلامی شکل گرفته بود، در سه دهه اخیر در مشهد مقدس ایشان نیز به تاسی از سیره امام علیه السلام این فضای علمی و معنوی بنیاد نهاده شد.

از منظر اسلام و امامان شیعه، کتاب میراثی ماندگار، پدیده‌ای باشکوه و با ارزش و عنصری رشدآفرین و روشنگر در پهنه زندگی بشر است. افتخار ما نیز در این است که باورهای دینی ما مبتنی بر بی‌شش، دانش و ارجمندی کتاب و نگارش است و خداوند مَنان معجزه ابدی آخرین و محبوب‌ترین فرستاده‌اش را یک کتاب قرار داده است. پیشینه فرهنگی ما و شمار کتاب‌ها و کتابخانه‌ها در شکوفایی تمدن اسلامی و اهتمام دانشمندان اسلامی و ایرانی در پدید آوردن آثار ارزشمند جهانی، همه و همه نشانگر اهمیت کتاب و کتاب‌خوانی است.

آستان قدس رضوی در پرتو عنایات هشتمین خورشید ولایت و امامت، حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام و به برکت انقلاب اسلامی و حمایت‌های تولید معظم آستان قدس رضوی، حضرت آیت الله واعظ طبسی (دامت

توفیقاته) توانسته است با تأسیس چهارده مؤسسه آموزشی، پژوهشی، انتشاراتی و فرهنگی به جایگاه والایی در زمینه نشر علوم و معارف اسلامی به ویژه سنت و سیره اهل بیت (ع) دست یابد و نقش بسزایی در توسعه فرهنگ مکتوب کشور ایفاء نماید.

مؤسسات فرهنگی آستان قدس رضوی در راستای تحقق سند چشم‌انداز این آستان مقدس، یعنی عالی‌ترین مرکز تبلیغی، فرهنگی و علمی در اشاعه سنت و سیره امام رضا (ع) در جهان، گام‌های بلندی را برداشته‌اند که چاپ آثار مکتوب مخصوصاً کتاب، یکی از فعالیت‌های ارزنده و اثربخش آن‌ها در زمینه ترویج سنت و سیره رضوی می‌باشد. آمار و اطلاعات ذیل، گواهی بر این مدعاست.

بر اساس بررسی‌ها و جستجوهای انجام شده از آمار رسمی کشور که در سایت خانه کتاب منتشر شده است، از ۱۰۳۰ عنوان کتاب منتشره در موضوع امام رضا (ع) در کشور از ابتدای سال ۱۳۵۷ تا بهار ۱۳۹۱، مؤسسات فرهنگی آستان قدس رضوی نزدیک به ۳۱ عنوان کتاب در این زمینه به چاپ رسانده‌اند. این کتاب‌ها که به ابعاد و زوایای مختلف زندگی و شخصیتی امام رضا (ع) می‌پردازند، در چهل موضوع گوناگون دسته‌بندی شده‌اند که از این میان موضوعاتی چون سرگذشتنامه امام با ۴۱ عنوان، شعر معاصر ۲۸ عنوان، ادبیات داستانی ۳۱ عنوان، حرم‌شناسی ۲۷ عنوان، زیارت ۲۴ عنوان و احادیث ۱۸ عنوان، پرسامدترین موضوعاتی بوده‌اند که نویسندگان و پژوهشگران به آن‌ها پرداخته‌اند.

مؤسسات فرهنگی آستان قدس رضوی با بهره‌گیری از ادبیات داستانی و شعر در انتقال مفاهیم دینی به ویژه فرهنگ رضوی به کودکان کارنامه موفقی را به جا گذاشته و از مجموع کتاب‌های منتشره ۴۰ عنوان کتاب را در این حوزه به چاپ رسانده‌اند و ۸۱ عنوان کتاب نیز به همت مدیریت امور زائران غیر ایرانی معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی و بنیاد پژوهش‌های اسلامی به سایر زبان‌های زنده دنیا ترجمه شده است تا به نقش مهم و تأثیرگذار خویش در ترویج و اشاعه سنت و سیره امام علی بن موسی الرضا (ع) در جهان صحه گذارند.

در بین مؤسسات فرهنگی آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی با انتشار ۱۱۰ عنوان و معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی با ۱۰۲ عنوان کتاب

درباره امام رضا علیه السلام، فعال‌ترین مؤسسات این استان مقدس در زمینه نشر کتاب‌هایی با موضوع امام علی بن موسی الرضا علیه السلام بوده‌اند. آثار منتشره این مؤسسات در موضوع امام رضا علیه السلام در جشنواره‌های مختلف فرهنگی، مقام‌های برتر کشوری را کسب کرده‌اند که بیانگر موفقیت استان قدس رضوی در این عرصه می‌باشد.

اینک به عملکرد تک تک مؤسسات فرهنگی استان قدس رضوی در زمینه نشر کتاب با موضوع امام رضا علیه السلام نگاهی گذرا خواهیم داشت:

بنیاد پژوهش‌های اسلامی استان قدس رضوی از مراکز پژوهشی فعال کشور در حوزه علوم و معارف اسلامی است که از سال ۱۳۶۳ فعالیتش را آغاز نموده و تا کنون ۱۱۰ عنوان کتاب علمی - پژوهشی فاخر در زمینه اندیشه‌ها و سنت و سیره رضوی منتشر کرده که برخی از این کتاب‌ها در جشنواره‌های مختلف فرهنگی کشور به عنوان آثار برگزیده انتخاب شده‌اند. همچنین این بنیاد با تألیف و ترجمه آثاری در موضوع امام رضا علیه السلام به زبان‌های مختلف دنیا از جمله عربی، اردو، فرانسه، انگلیسی، آلمانی، ترکی، بنگالی و... نقش بسزایی در تبلیغ و اشاعه سنت و سیره امام علی بن موسی الرضا علیه السلام در جهان اسلام داشته است.

انتقال مفاهیم دینی به‌ویژه معارف رضوی به کودکان در قالب ادبیات داستانی و شعر یکی دیگر از موفقیت‌های بنیاد به‌شمار می‌رود.

شرکت به‌نشر از فعال‌ترین ناشران عمومی کشور، حدود ۳۵ عنوان کتاب را با موضوع امام رضا علیه السلام به چاپ رسانده است. این شرکت در حوزه کودک و نوجوان، آثار فاخری را با زبان و تصویرگری کودکانه در قالب داستان و شعر در این موضوع منتشر نموده است.

باتوجه به اینکه تألیف مجموعه‌ها، می‌تواند نقش مهمی در جریان‌سازی فرهنگی در جامعه داشته باشد، شرکت به‌نشر با چاپ دو مجموعه قصه‌های منظوم از زندگی امام رضا علیه السلام و قصه زندگی امام رضا علیه السلام در حوزه کودک و نوجوان توانسته است در انتقال اندیشه‌ها و سیره رضوی به کودکان کمک شایان توجهی نماید.

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، با انتشار حدود ۱۰۲ عنوان کتاب به زبان فارسی و سایر زبان‌های زنده دنیا از جمله عربی، اردو، ترکی، انگلیسی،

آلمانی، فرانسه، روسی، بنگالی، ژاپنی، چینی و... برای ۲۵ میلیون زائر ایرانی و یک میلیون زائر غیر ایرانی حضرت رضا علیه السلام، در تبیین، تعمیق و ترویج سنت و سیره رضوی و فرهنگ زیارت در جهان خوش درخشیده است.

این معاونت در تألیف مجموعه‌های جریان‌ساز فرهنگی مانند مجموعه *ره‌نومه*، *پرسمان رضوی* و *ره‌نما* موفق بوده است. مجموعه *در سایه سار آفتاب* در زمینه شعر رضوی که سروده شاعران بنام کشور می‌باشد از موفقیت‌هایی است که این معاونت در کارنامه خود به ثبت رسانده است. تبیین، تعمیق و ترویج سنت و سیره رضوی برای کودکان در قالب ادبیات داستانی و شعر نیز از فعالیت‌های چشمگیر معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی است.

مؤسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان و پژوهش‌های اجتماعی با چاپ کتاب‌هایی در زمینه اخلاق فردی و اجتماعی از قبیل *مجموعه زندگی رضوی* توانسته است در تبیین و اشاعه مهارت‌های زندگی با نگاهی به سنت و سیره رضوی جایگاه ویژه‌ای را در کشور به خود اختصاص دهد.

استان قدس رضوی در راستای تبیین اندیشه‌ها و ابعاد شخصیتی امام رضا علیه السلام چهار کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام را در سال‌های ۱۳۶۳، ۱۳۶۵، ۱۳۶۸ و ۱۳۷۱ برگزار نمود. مقالات ارائه شده در این کنگره‌ها در قالب ۳۹ جلد کتاب منتشر شده و در زمره منابع معتبر علمی و مرجع قرار گرفته‌اند.

سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد انتشار آثار مرجع را در موضوع امام رضا علیه السلام به عهده گرفته است که از جمله آن‌ها می‌توان به *مقاله‌نامه امام رضا علیه السلام* اشاره نمود. در این مقاله‌نامه، ۶۲۷۴ مقاله معرفی شده است. ایجاد کتابخانه تخصصی امام رضا علیه السلام نیز از فعالیت‌های ارزنده این سازمان به‌شمار می‌رود.

اداره کل روابط عمومی در راستای تحقق اهداف سازمانی و اداری خویش انتشار کتاب‌های ارزشمندی در موضوع حرم‌شناسی برای راهبردی‌تری زائران را وجهه همت خود قرار داده است.

اهمیت و ضرورت کتاب‌شناسی

با توجه به تخصصی شدن حوزه‌های مختلف پژوهش و نیاز پژوهشگران و محققان به دسترسی به منابع مورد نیازشان و جلوگیری از اتلاف وقت و هزینه

و دسترسی آسان بیه منابع موجود در زمینه تخصصی محقق و پژوهشگر، کتابشناسی‌های تخصصی می‌تواند یاریگر محقق برای نیل به هدف پژوهشی خود باشد. البته باید گفت که هدف تهیه‌کننده کتابشناسی تنها راهنمایی پژوهشگر به محتوای یک مجموعه نیست، بلکه کمک به او برای یافتن راه خود در میان انبوه انتشارات روزافزون و شناسایی خلأها و پرهیز از پژوهش‌های تکراری است، لذا با تمامی فراورده‌های مکتوب فکر انسانی در هر جایی که بتواند از آن اطلاع یابد و یا به آن دسترسی پیدا کند سروکار دارد.

کتابشناسی می‌تواند به این سؤال ساده پژوهشگر که: «در این زمینه چه نوشته شده است؟» پاسخ گوید، نیز می‌تواند به سؤال پیچیده تری جواب دهد مانند اینکه: «کدام یک از ویرایش‌های کتابی مشخص ویرایش بخصوص مورد نظر پژوهشگر است؟ و آیا این ویرایش خاص با ویرایش‌های دیگر همان کتاب تفاوت دارد یا نه؟» نتیجه اینکه می‌توان گفت: «هدف و ضرورت کتابشناسی یاری دادن به پژوهشگر در بازیافتن مواد با کمک به تصمیم‌گیری برای شناسایی کتاب‌ها و مدارک مکتوب دیگری می‌باشد که مطلوب اوست». مسلماً این هدف زمانی تحقق می‌یابد که احتیاجات پژوهنده مفروض قبلاً پیش‌بینی و تا حد مقدور تأمین شده باشد.

بر همین اساس دبیرخانه شورای عالی فرهنگی در راستای جهت‌دهی و برنامه‌ریزی حوزه نشر در موضوع امام رضا علیه السلام شناسایی خلأها و آشنایی پژوهشگران، نویسندگان و ناشران کشور با کارنامه نشر آستان قدس رضوی در این عرصه، کتاب‌شناخت توصیفی امام رضا علیه السلام را بر مبنای آثار منتشره مؤسسات آستان قدس رضوی تا پایان سال ۱۳۹۰ در موضوع امام رضا علیه السلام، زیارت و حرم شناسی تهیه و تدوین نمود.

در این اثر کتاب‌ها به ترتیب الفبایی عناوین آمده است و برای معرفی هر اثر، نخست اطلاعات کتاب‌شناختی شامل: عنوان کتاب، پدیدآورنده، مترجم، ناشر، نوبت و سال چاپ، تعداد صفحات، جلد و قطع ذکر شده است و سپس به معرفی اجمالی کتاب و موضوعات اصلی آن پرداخته شده است.

کتاب‌شناخت توصیفی امام رضا علیه السلام در بردارنده یک مقدمه و دو بخش است که در بخش اول کتاب‌های فارسی در دو فصل بزرگسال و کودک و نوجوان معرفی شده‌اند و در بخش دوم، کتاب‌های منتشر شده به دیگر زبان‌ها، آمده

است. نمایه عناوین، نمایه پدیدآورندگان، نمایه ناشران، کتاب‌های برگزیده و کتابنامه به روایت آمار از بخش‌های دیگر این اثر است.

کتاب‌شناسی توصیفی آثار بنیاد به همت پژوهشگر محترم آن بنیاد جناب آقای علی‌جان سکندری سامان پذیرفت و معرفی آثار منتشر شده سایر مؤسسات فرهنگی با تلاش کارشناس محترم دبیرخانه شورای عالی فرهنگی، جناب آقای رضاعلی ایزانلو به سرانجام رسید.

در پایان ضروری است از حمایت‌های بی دریغ حجة الاسلام والمسلمین الهی خراسانی، مدیرعامل محترم بنیاد پژوهش‌های اسلامی، حجة الاسلام و المسلمین حسینی، دبیر محترم شورای عالی فرهنگی، جناب آقای دکتر رحیمی، معاون محترم پژوهشی بنیاد پژوهش‌های اسلامی، و از مشاوره‌ها و تلاش‌های پژوهشگر محترم بنیاد پژوهش‌های اسلامی جناب آقای ناجی در زمینه ویراستاری علمی، مستوایی و ادبی و زحمات آقایان محمدحسین محمدپور، جواد اقبالی مطلق، امیر شاکری و دیگر عزیزانی که ما را در تهیه و چاپ این اثر یاری رساندند، سپاسگزاری و قدرانی کنیم.